

6. ORTAÖĞRETİM BAŞARI PUANI

6.1. ORTAÖĞRETİM BAŞARI PUANI NASIL HESAPLANACAKTIR?

2005-ÖSS'ye başvuran adaylardan her biri için ortaöğretimdeki başarı durumları göz önünde tutulmak suretiyle bir **ortaöğretim başarı puanı (OBP)** hesaplanacaktır.

Adayların ortaöğretim başarı puanları, (a) 2004-2005 ders yılında mezun olanların diploma/mezuniyet notlarından, (b) mezun olamayanların okullarınca diploma/mezuniyet notuna benzer şekilde hesaplanacak başarı ortalamalarından hesaplanacaktır. Mezun olabilecek durumda bulunan adayların diploma/mezuniyet notları veya başarı ortalamalarının ortaöğretim başarı puanına esas teşkil edecek standart puanlara dönüştürülmesinde, her okul kendi içinde olmak üzere, yukarıda (a) ve (b)'de verilen adaylar ve bu adaylarla aynı durumda olduğu halde 2005-ÖSS'ye başvurmayanların diploma/mezuniyet notları ve başarı ortalamaları dağılımının ortalama ve standart sapması kullanılacaktır. Açıköğretim Lisesi öğrencilerinin ortaöğretim başarı puanlarına esas teşkil edecek standart puanların hesaplanmasında, her il bir okul olarak kabul edilecektir. Okul dışından bitirme sınavlarına giren adayların ortaöğretim başarı puanlarına esas teşkil edecek standart puanların hesaplanmasında, diploma aldıkları veya alacakları okulun kendi öğrencileri için yukarıdaki kurallara göre hesaplanan ortalama ve standart sapma kullanılacaktır. Bir okula ait diploma notları ortalaması ve standart sapması hesaplandıktan ve bilgi işlem kayıtlarına aktarıldıktan sonra, adayların diploma notlarında meydana gelen değişimler bu ortalama ve standart sapmayı etkilemeyecek ve diploma notu değişen adayın ortaöğretim başarı puanına esas teşkil edecek standart puan, bilgi işlem kayıtlarındaki ortalama ve standart sapmaya göre hesaplanacaktır.

OBP'lerin hesaplanmasında izlenecek yol şöyledir:

2004-2005 Öğretim Yılında Son Sınıfta Bulunan Öğrenciler İçin OBP'nin Hesaplanması

2004-2005 öğretim yılında bir ortaöğretim kurumundan mezun olan veya mezun olabilecek durumda olan adayların 2005-ÖSS'ye başvursun veya başvurmasın, diploma notları veya diploma notuna benzer şekilde hesaplanmış olan başarı ortalamaları, her okul kendi içinde olmak üzere ortalaması 50, standart sapması 10 olan standart puanlara (SP) dönüştürülecektir. Bu puan adayın başarı standart puanı olacaktır. Bu dönüştürmede aşağıdaki örnekte yer alan formüller kullanılacaktır.

Her okulda diploma notlarına ait standart puan dağılımları elde edildikten sonra bu dağılımlar en küçüğü 50 ve en büyüğü 100 olan bir dağılıma dönüştürülecek ve bu dağılımdaki puanlar her adayın ortaöğretim başarı puanını (OBP) oluşturacaktır.

ORTAÖĞRETİM BAŞARI PUANININ HESAPLANMASINA BİR ÖRNEK:

Bir okuldan mezun olabilecek durumda bulunan 16 öğrenciden mezun olanların diploma/mezuniyet notları ve mezun olamayanların, diploma/mezuniyet notuna benzer şekilde hesaplanan başarı ortalamaları şunlar olsun:

5,00	4,20	3,44	2,96
4,91	4,01	3,23	2,81
4,63	3,92	3,12	2,53
4,42	3,63	3,01	2,48

Örnekte verilen diploma/mezuniyet notları ve diploma/mezuniyet notuna benzer şekilde hesaplanmış başarı ortalamalarının hepsine kısaca başarı ortalaması dersek bunları standart puana çevirebilmek için dağılımın ortalama ve standart sapmasını bulmak gerekir.

$$\text{Ortalama} = \frac{\text{Başarı Ortalamaları Toplamı}}{\text{Öğrenci Sayısı}} = \frac{58,30}{16} = 3,6438$$

Görüldüğü gibi, bu okuldaki öğrencilerin, başarı ortalamaları dağılımının ortalaması 3,6438'dir.

Bu dağılımın standart sapmasını hesaplamak için şu işlemler yapılacaktır:

$$\begin{aligned} \text{Standart Sapma} &= \sqrt{\frac{\text{Başarı Ortalamalarının Kareleri Toplamı} - \frac{\text{Başarı Ortalamaları Toplamının Karesi}}{\text{Öğrenci Sayısı}}}{\text{Öğrenci Sayısı} - 1}} \\ &= \sqrt{\frac{222,6148 - \frac{(58,3)^2}{16}}{16 - 1}} \\ &= \sqrt{\frac{222,6148 - \frac{3398,89}{16}}{15}} \\ &= 0,8240 \end{aligned}$$

Bu okuldaki bir öğrencinin başarı ortalamasına ait standart puanını hesaplamak için, bu öğrencinin başarı ortalamasından dağılımın ortalaması çıkarılacak, elde edilen fark dağılımın standart sapmasına bölünecek, bölmeden elde edilen sonuç 10 ile çarpılacak ve bulunan sonuca 50 eklenecektir.

$$\text{SP} = 10 \times \frac{\text{Öğrencinin Başarı Ortalaması} - \text{Dağılımın Ortalaması}}{\text{Dağılımın Standart Sapması}} + 50$$

Yukarıdaki formül kullanılarak, örnekteki ilk adayın standart puanı şu şekilde hesaplanacaktır:

$$\text{SP} = 10 \times \frac{5,00 - 3,6438}{0,8240} + 50 = 66,459$$

Bu hesaplama, örnekteki diğer adaylar için de yapılarak adayların başarı standart puanları (SP) aşağıdaki gibi olacaktır.

66,459	56,750	47,527	41,701
65,367	54,444	44,978	39,881
61,968	53,352	43,643	36,483
59,420	49,833	42,308	35,876

Bir okula ait başarı standart puanları hesaplandıktan sonra bu standart puanlar, en büyüğü 100, en küçüğü 50 olacak şekilde bir puan dağılımına dönüştürülecek ve bu puanlar adayların OBP'lerini oluşturacaktır. Bu dönüştürmede şu formül kullanılacaktır:

$$OBP = 50 + \frac{50 (SP - C)}{B - C}$$

SP : Her okulun kendi içinde her öğrenci için diploma notlarından hesaplanan başarı standart puanı

B : Okuldaki en büyük başarı standart puanı

C : Okuldaki en küçük başarı standart puanı

OBP: Bir okuldaki başarı standart puanlarının en küçüğü 50, en büyüğü 100 olacak şekilde dönüştürülmesi ile elde edilmiş ortaöğretim başarı puanı

Bir örnek:

$$OBP = 50 + \frac{50 (66,459 - 35,876)}{66,459 - 35,876} = 100$$

Aşağıdaki puan dağılımı, örnek olarak alınan okulun ortaöğretim başarı puan dağılımını göstermektedir.

100,000	84,127	69,048	59,523
98,215	80,357	64,881	56,548
92,658	78,571	62,698	50,992
88,492	72,818	60,516	50,000

Daha Önceki Yıllarda Mezun Olan Adayların OBP'lerinin Hesaplanması

2003 ve 2004 ÖSS'ye başvuran tüm adayların ortaöğretim başarı puanları 2003-ÖSS'de değişen yöntemle hesaplanmış ve ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları bu OBP'lerden elde edilmiştir. Bu adaylardan 2005-ÖSS'ye de başvuranların ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları hesaplanan şekliyle, bir değişiklik yapılmadan aynen kullanılacaktır. 2003'ten önceki yıllarda ÖSS'ye başvuran fakat 2003-ÖSS'den sonra başvurmayan adayların yeni ortaöğretim başarı puanları, diploma notlarından veya okul değiştirme nedeni ile iki okuldan alınan yıl sonu başarı ortalamalarından elde edilen standart puanların (eski OBP) kullanılması ile hesaplanacak ve bu puanlar mezun oldukları yıldaki okulların ÖSS ortalamalarına göre ağırlıklandırılacaktır.

Farklı Durumlarda Yapılacak İşlemler

Bir okuldaki başarı ortalamaları dağılımı istatistiksel işlemlerin yapılabilmesi için yeterli değilse, ortaöğretim başarı puanlarının ve ağırlıklı ortaöğretim başarı puanlarının hesaplanmasında aşağıdaki yollar izlenecektir.

Bir okulda, yukarıda sözü edilen başarı ortalamaları (1993 yılı öncesi için son sınıftan bir önceki yıla ait yıl sonu başarı ortalamaları) dağılımlarının herhangi bir yıla ait olanında öğrenci sayısı beşten az ise, ortaöğretim başarı puanları diğer yıllarla ilgili başarı ortalamaları dağılımlarına göre hesaplanacaktır. Eğer bütün yıllarla ilgili dağılımlarda öğrenci sayısı beşten az ise o okuldan başvuran adayların ortaöğretim başarı puanları ve ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları ÖSYM Yürütme Kurulunun belirleyeceği bir yolla hesaplanacaktır.

Bir okulun başarı ortalamaları dağılımında standart sapma 5'li sistemde 0,05'ten, 10'lu sistemde 0,1'den küçük ise o okuldan başvuran adayların ortaöğretim başarı puanları ve ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları ÖSYM Yürütme Kurulunun belirleyeceği bir yolla hesaplanacaktır.

Ortaöğrenimlerini yurtdışında sürdürmekte veya bitirmiş olan adayların ortaöğretim başarı puanları, okudukları okullar ve transkriptlerindeki notlar göz önünde tutularak ÖSYM Yürütme Kurulunun belirleyeceği saptanacaktır.

Merkezimizdeki kayıtlarda okul kodu, diploma/mezuniyet notu, not sistemi, bitirme yılı veya mezun

olamayan adaylar için diploma notuna benzer şekilde hesaplanan başarı ortalaması bilgilerinden herhangi biri bulunmayan adaylara ortaöğretim ve ağırlıklı ortaöğretim başarı puanı olarak 50 verilecektir.

1983 veya daha sonraki sınav dönemlerinde ÖSYM'ye başvuran adaylara sürekli olarak kullanılacakları, kalıcı bir ÖSYM numarası verilmekteydi. 1983 yılından itibaren sınavta başvuran adaylardan lise veya dengi okuldan mezun durumda olan veya aynı yılda mezun olanların ortaöğretim başarı puanları, bu puanların hesaplanmasında kullanılan yıl sonu başarı ortalaması dağılımları ile birlikte bilgi işlem kayıtlarında hazır olarak bulunmaktadır. Bu adayların yeni düzenlemeye göre ortaöğretim başarı puanlarının hesaplanmasında bu puanlar kullanılacaktır. Lise veya dengi bir okuldan 1983 yılında veya daha sonra mezun olanlar ÖSS'ye başvurduklarında bu adayların ortaöğretim başarı puanları diploma/mezuniyet notlarından hesaplanmaktadır. Bu hesaplamada, 1993-ÖSS'den önceki yıllarda adayların mezun oldukları okulun mezuniyet yılındaki "son sınıftan bir önceki yıla ait yıl sonu başarı ortalamaları" dağılımının ortalama ve standart sapması kullanılmaktadır. O yıl ile ilgili yıl sonu başarı ortalamaları dağılımı bulunmadığı veya bu amaçla kullanılmadığı durumlarda o yıldan sonraki en eski dağılımdan yararlanılmaktadır. 1993 ve sonraki yıllarda ise kullanılacak ortalama ve standart sapmalar diploma/mezuniyet notlarından veya diploma/mezuniyet notlarına benzer şekilde hesaplanan not ortalamalarından elde edilmektedir. 1983 veya daha sonraki yıllarda mezun olan adaylardan daha önce ÖSYM'ye başvurmamış adayların, 2005-ÖSS'de, ortaöğretim başarı puanları bitirme yılları göz önünde tutularak yukarıdaki açıklamalara göre hesaplanacaktır.

1983 yılı öncesinde bir lise veya dengi okuldan mezun olanlar, 1983 veya daha sonraki yıllarda ÖSYM'ye başvurmamışlarsa bu adayların, 2005-ÖSS'de ortaöğretim başarı puanlarının hesaplanmasında, mezun oldukları okul ile ilgili olarak bilgi işlem kayıtlarında bulunan en eski yılın "son sınıftan bir önceki yıla ait yıl sonu başarı ortalamaları" dağılımından yararlanılacaktır.

Okul müdürlükleri (mesleki ve teknik eğitim merkezi yöneticilikleri) ÖSYM'ye gönderdikleri diploma notlarını içeren listelerin bir nüshasını 1 Temmuz 2005 - 7 Temmuz 2005 tarihleri arasında adayların görebilecekleri bir yere asacakları. Ayrıca ÖSYM öğrencilerin diploma not bilgilerini 5 Temmuz - 7 Temmuz 2005 tarihleri arasında internetten adayların incelemesine sunacaktır. Adayların, okullarında asılacak listeleri titizlikle incelemeleri; kendileri ile ilgili bilgilerde eksiklik veya yanlışlık varsa değişiklik isteklerini 7 Temmuz 2005 günü mesai bitimine kadar okul müdürlüğüne bildirmeleri gerekir. Adayların veya okul müdürlüklerinin süresi içinde bireysel olarak yapacakları değişiklik istekleri İl Millî Eğitim Müdürlüklerinin onayı olmadıkça Merkezimizce kabul edilmeyecektir. Okul müdürlüklerinin(mesleki ve teknik eğitim merkezi yöneticilikleri) asacakları listelerde veya ÖSYM'nin internet yayınlarında yer alan okul kodu ve adı, diploma/mezuniyet notu, not sistemi, bitirme yılı ve alan/kol/bölüm bilgisi ile ilgili olarak 8 Temmuz 2005 tarihinden sonra adayların, okulların veya İl Millî Eğitim Müdürlüklerinin ÖSYM'ye yapacakları değiştirme istekleri kabul edilmeyecektir.

6.2. AĞIRLIKLI ORTAÖĞRETİM BAŞARI PUANLARI (AOBP) NASIL HESAPLANACAKTIR?

Yukarıda 6.1. de anlatılan yöntemle hesaplanan ortaöğretim başarı puanı, ortaöğretim kurumlarının ilgili yıldaki Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) puan ortalamalarına göre ağırlıklandırılacaktır. Bu ağırlıklandırma sonunda, her aday için, aşağıdaki yöntem kullanılarak AOBP-SÖZ,

AOBP-SAY ve AOBP-EA olmak üzere üç ağırlıklı ortaöğretim başarı puanı hesaplanacaktır. Yerleştirmede kullanılan Y-ÖSS puanları ile ek puanların hesaplanmasında ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları kullanılacaktır. Ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları aşağıdaki formüllere göre hesaplanacak, hesaplamaya giren aday sayısının az olduğu veya yeterli dağılımın bulunmadığı okullarda istatistiksel işlemler yapılamayacağından, bu okullarda ağırlıklandırma sırasında ÖSYM Yürütme Kurulunun vereceği kararlar uygulanacaktır.

AOBP'lerin hesaplanması için önce, her okul ayrı olmak üzere, 2004-2005 öğretim yılında mezun olan veya mezun olabilecek durumda olan adayların 2005 ÖSS'de aldıkları ÖSS puanlarının puan türlerine göre ortalamaları bulunacak ve bu ortalamalar en büyüğü 200 ve en küçüğü 100 olacak şekilde bir puan dağılımına dönüştürülecektir. Bu dönüştürme işleminde aşağıdaki formül kullanılacaktır.

$$A = 100 + \frac{100 (D - F)}{E - F}$$

A : Okullara ait ÖSS puan ortalamalarının en büyüğü 200, en küçüğü 100 olacak şekilde dönüştürülmesi ile elde edilecek puanlar

D : Bir okulun ÖSS puan ortalaması

E : ÖSS'deki en büyük puan ortalaması

F : ÖSS'deki en küçük puan ortalaması

Yukarıdaki formülün uygulanması sonunda her okul Sayısal, Sözel ve Eşit Ağırlıklı olmak üzere üç ÖSS puan ortalamasına sahip olacaktır. Bu ortalamalar (A değerleri) ve aşağıdaki formül kullanılmak suretiyle adayların AOBP'leri hesaplanacaktır.

$$AOBP = \left(\frac{A (A + 225) (100 - OBP)}{125 (A + 160)} + 2 OBP \right) - 100$$

Bu formülün kullanılmasıyla bir okuldaki OBP'si en büyük olan öğrencinin AOBP'si 100 olacak, diğer öğrencilerin AOBP'leri okullarının ÖSS ortalamasına göre ağırlıklandırılmış olacaktır.

6.3. YERLEŞTİRMEDE KULLANILACAK OLAN Y-ÖSS PUANLARI HESAPLANIRKEN AĞIRLIKLI ORTAÖĞRETİM BAŞARI PUANLARI ÖSS PUANLARINA NASIL KATILACAK VE EK PUAN NASIL HESAPLANACAKTIR?

Her aday için hesaplanmış olan ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları (AOBP-SÖZ, AOBP-SAY ve AOBP-EA) ortaöğretimdeki alan/kol/bölümleri ile ilgili yükseköğretim programlarına yerleştirme yapılırken 0,8; ortaöğretimdeki alanları dışında bir yükseköğretim programına yerleştirme yapılırken 0,3 ile çarpılarak adayların ilgili 2005-ÖSS (ÖSS-SÖZ, ÖSS-SAY, ÖSS-EA ve varsa ÖSS-DİL) puanlarına katılacak ve böylece adayların Y-ÖSS-SÖZ, Y-ÖSS-SAY, Y-ÖSS-EA ve varsa Y-ÖSS-DİL puanları hesaplanacaktır (Bk.Tablo-2.B). Bir mesleğe yönelik program uygulayan lise mezunları için, Y-ÖSS puanlarına katılmak üzere, alan/kol/bölümlerindeki yükseköğretim programlarına yerleşirken ayrıca ek puanlar da hesaplanacaktır. Ek puanlar, ilgili ağırlıklı ortaöğretim başarı puanının 0,24 katsayısı ile çarpımından elde edilecektir. ÖSS puan türlerine göre, ek puanların hesaplanmasında kullanılacak ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları ve bu puanların çarpılacağı katsayılar Tablo-2.C'de gösterilmiştir. Ortaöğretimdeki alan/kol/bölümler ile aynı alanda olduğu kabul edilen yükseköğretim programları Tablo-3'te yer almaktadır.

2004-ÖSYS'de, 2004-ÖSS puanı ile bir yükseköğretim programına (Açıköğretimin kontenjansız programları hariç) yerleştirilen adaylar 2005-ÖSS puanı ile bir yükseköğretim programına yerleştirilirken Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanına uygulanacak katsayılar yarıya düşürülecektir. Sınavsız Geçiş ile 2004-ÖSYS'de bir yükseköğretim programına yerleştirilen adayların Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanlarına uygulanacak katsayılar herhangi bir değişiklik yapılmayacaktır.

2003-2004 öğretim yılında ortaöğretim kurumlarından mezun olamadıkları için yerleştirildikleri yükseköğretim programlarına kayıtlarını yaptıramayan adaylar, durumlarını bir dilekçe ile ÖSYM'ye bildirdikleri takdirde yerleştirilmemiş adaylar gibi işlem görecektir.